

«KIHLUS KLOOSTRIS»

• Prokofjevi ooper «Estonias» •

Millegipärast meenus «Kihlus kloostris» eten- duse järel tund Krakovi teatrikoolis, mida mul oli või- malus külastada. Aine nimi tunniplaanis oli: töö lauluga. See oli draamanäitlejate tund. Kestis ühtejärke üle kolme tunni ja kui lõppes, siis tundus, et oli väga lühike ol- nud.

Neljast üliõpilasest pääsesid ette kaks. Töö oli seal hullu- pööra pingeline. Oppejõud, Krakovi Stary Teatr'i näitle- janna, tõusis oma toolist vaid korda kolm-neli. Aga tema väljendusriikas, nakatav žest, nõudlik intonatsioon ja väga sisendusjõuline repliik sundi- sid tegutsema, sisukat lava- list tegevust otsima. Kontsert- meister klaveri taga alustas kümneid kordi üht ja sama laulu. Miks? Näitleja mõte katkes, kui ta pühendas ping- sat tähelepanu üheaegselt laulutehnikale ja tegutsemi- sele (konkreetselt tegevust treeniti veel ka «kuivalts», laulust eraldi).

Õpetaja hüüdis: «Stopp! Markeering! Võtame uuesti! Ja...» Ning repetiitori käed tõusid jälle klaviatuuri ko- hale...

Julgesin juba endamisi kahelda sellises jonnakas mõttedrillil. Aga kui tunni lõpul nägin nauditavalt vaba, loomulikku ja seejuures tun- deergast lauluesitust koos enesestmõistetava, tehniliselt täpse lavategevusega, olin pi- gem hämmelduses.

Niisugust rõõmsat hämmel- dust tundsin ka «Kihluse...» etendusel. Muidugi pole teat- ris ühelgi lavastajal aega teha nii põhjalikku stuudio-

tööd. Kuid siiski on professor Georgi Lavsimovil, kes on li- saks lavastajaametile veel ka GITIS-e muusikalavastajate koteedri juhataja (arvan, et see on siinkohal üsna täht- tis), õnnestunud viia meie ooperilauljad ooperinäitlejai- na millegi väga olulise juurde. Nimelt rollielu katkematu mõtestatud esitamiseni.

Siin ei kulge ükski osatüt- mine etteastelt etteastele, vaid on tunda elavat suhet kõigesse laval toimuvasse. See suhe väljendub eredalt tege- vuses. Ka siis, kui osaline ise just esiplaanimängus kaasa ei löö.

Eriti rabasid oma loogika ja vaimuka lahendusega koo- ristseenid. Munkade joogipidu oli sedavõrd nakatav, et unust- tud, et oled teatris. «Estonia» koori meesrühm näitas end äkitselt individuaalsuste an- samblina! Igal lauljal oli oma täpne ülesanne ja kõik kokku oli selles stseenis üks päratu prassimine, kust väga palju kloostrivendi oma värvika te- gevuse tõttu ka ükshaaval meelde jäi.

Rõõmsat üllatust näitlejate- na pakkusid Marika Eensalu Clarana ning Ivo Kuusk don Jeromina (pean vabandust paluma, olen näinud etendu- sest vaid üht koosseisu). Ju- malakartliku nunnakese üm- bersünd maiselt eluaplaks tiidrukaks oli näitlejanna seesmisest sirgumisest nii loe- tav. Kloostrist ärajooksmine oli tõeline lendamine — ära- seletatud näoga tormamine elule vastu.

Ja don Jeromi kodumu- sika harrastamise hetked! Pi- kas stseenis vahepaladega

● Donna Clara — MARIKA EENSALU, Ferdinand — VÄINGUNNAR VAIDLA foto

(kirjade saabumised jm.) ei langenud korralduslikule tegevuspinnale. Muusika juhatamise taustal lisab näitleja oma tegelasele peene mõõdutundega ikka uusi ja uusi värve, kuni on lõpuks väga koomiline muusikafanaatik ja üsna südamlik isa.

Ning lõpuks — kõige mõtte-
tihedamad ning peaaegu al-
gusest lõpuni pingeliselt väl-
ja-
peetud väga koloriitsed osa-
tütumised. Need on Urve
Tautsi duenja ning Teo Mais-
te kalakaupmees Mendoza.
Nende mäng on nii magusalt
kaasakiskuv ja varjundiroh-
ke, et lust on mõelda. Näiteks
võiks meenutada kas või ai-
nult duenja kirjasokutamise-
stseeni ahastusemängu või
siis jälle Mendoza piilumist

kambrisse, kus kohtuvad Lui-
sa ja don Antonio. Meisterli-
kust peastseenist, kus duenja
armuasjus naiivse Mendoza
meie silme all ära petab, ei
hakka rääkimagi. Siin on ka-
he meistri näitleja-duell nii
põnev, et jäägu see maiuspa-
laks neile, kes ooperit alles
vaatama lähevad.

Kui eesriie sulgus ning Se-
villa inimlikult kirev ja se-
keldav seltskond selle taha
jäi, täitis hinge lausa üleant-
netult rõõmus meeoleu: meie
muusikateatris on midagi tuk-
suma hakanud!

MARIKA RINK

Samavõrd kui vaimukas on Prokofjevi muusika, on särav ja leidurohke ka Georgi Ansimovi lavastus. Nii nagu väikestest kirevatest kivi-kestest võib ilusa suure mosaiigi kokku panna, on etenduses erinäolistest tüüpidest vahva tervik saanud. Keda kõike siin ei kohta: lihtsameelse inimese kombel oma «kavalust» imetlev ja omefi tüssafa saav Mendoza (Teo Maiste), murelik papa don Jerom (Ivo Kuusk), kel kõigepealt siiski omakasu meele; Clara (Marika Eensalu), keda rangus ja uhkus kammitsevad oma tunnete voli andmast, ja tema armastatu, kuumavereline Ferdinand (Väino Puura); suursuguse ülalpidamisega don Carlos (Tarmo Sild), kellel küll *gentleman*'iks jäämine vahel ka parajaid jõupingutusi nõuab. Kokku terve galerii omäolisi ja värvikaid tegelaskujusid. Ja muidugi on etenduse pärliks Urve Tautsi suure lavalise sarmiga duenja.

Kõikjal on funda tugevat lavastajakäft — ka kooristseenedes, mis senini lavastusest lavastusse on üsna staatiliselt ja väheveenvalt mõjunud. Selle tüki trumbiks on kloostristseen. Mil moel kooriartistid mängima on pandud, jäägu tegijate teada.

Prokofjevi ootamatusterohke muusika on meie romantilisema meelsuse peal üles kasvatatud ooperijõududele parajaks katsumuseks. Tunnustades seda tööd, pusimist ja vaevanagemist, millega praegune esitustase on saavutatud, ei arva ma omefi, et seda paremini poleks võimalik teha. Siiaamaani on igal nähtud etendusel ette tulnud suuremaid ja väiksemaid äpardusi, mis dirigentide närvid proovile panevad. Ehkki nemad kähku jälle asjad kokku, ansamblisse viivad, nii et asjatundmatu ei pruugi soperdatud kohti märgatagi — roosa rahulolu ei tohiks küll võimsust võtta. Muidugi, ka sellisena, nagu etendused praegu lähevad, on see meie orkestri ja solistide jaoks tähelepanuväärne saavutus, sest ooper ise pole tõesti kergete killast.

Praeguses «Estonias» on lustakama poole peal pilt üsna rõõmustav, sest «Kihluse kloostris» kõrvale võime panna ka meie oma mehe A.-E. Kerge lavastused «Bastien ja Bastienne»,

«Teatridirektor», nüüd ka «Savoy balli».

**G. Otsa nim. Tallinna
Muusikakooli õpilane
URVE KASK**

Kõrvuti «Estonia» tuntud ja tunnustatud meistrite Urve Tautsi, Leili Tamme, Ivo Kuuse, Voldemar Kuslapi, Teo Maiste ja Ervin Kärvetiga aitasid etenduse õnnestumisele kaasa ka paljud noored lauljad.

Kui läheneda printsiipsaalselt enamiku noorte näitlejate-lauljate mängule, siis tuleb tunnistada, et näitlejameisterlikkust ei jätku neil siiski piisavalt. See nähtub kehaplastika ja lavalise vabaduse vähesest valdamisest, «mängitsemisest», üheplaani-liste žestide rohkusest, s. t. puudu jääb neist omadustest, mida eeldab tänapäeva ooperiteater. Tänapäevane muusikateater vajab sünteetilist näitlejataluljat, kes oleks võimeline muusikalis-lavalises kujus orgaaniliselt elama. Tallinna Riiklik Konservatoorium — vabariigi ainuke kõrgem muusikaline õppeasutus, kes valmistab ette tulevasti ooperi- ja operetilauljaid — näib oma kasvandikele sisendavat küll ülõmuusikalist ja vokaalkultuurilist professionaalsust, kuid ei pööra ilmselt vajalikku tähelepanu lavalisele meisterlikkusele. Seepärast lähevad lauljad lavakuju loomisel, teiste tegelastega suhtlemisel ja lavalistele situatsioonidele reageerimisel tihti intuitiivset rada mööda, oma ande ja tööaja arvel. See kõik peegeldub tagasilöögina lavastajatel, kes on sunnitud ahendama oma loominguliste otsingute raame.

Usun, et koostöö Georgi Ansimoviga saab teatrile piirjooneks, mille ületamisel astuvad noored lauljad oma loomingulises biograafias kvalitatiivselt uuele tasandile.

VIKTORIA ZINOVJEVA

Moskva